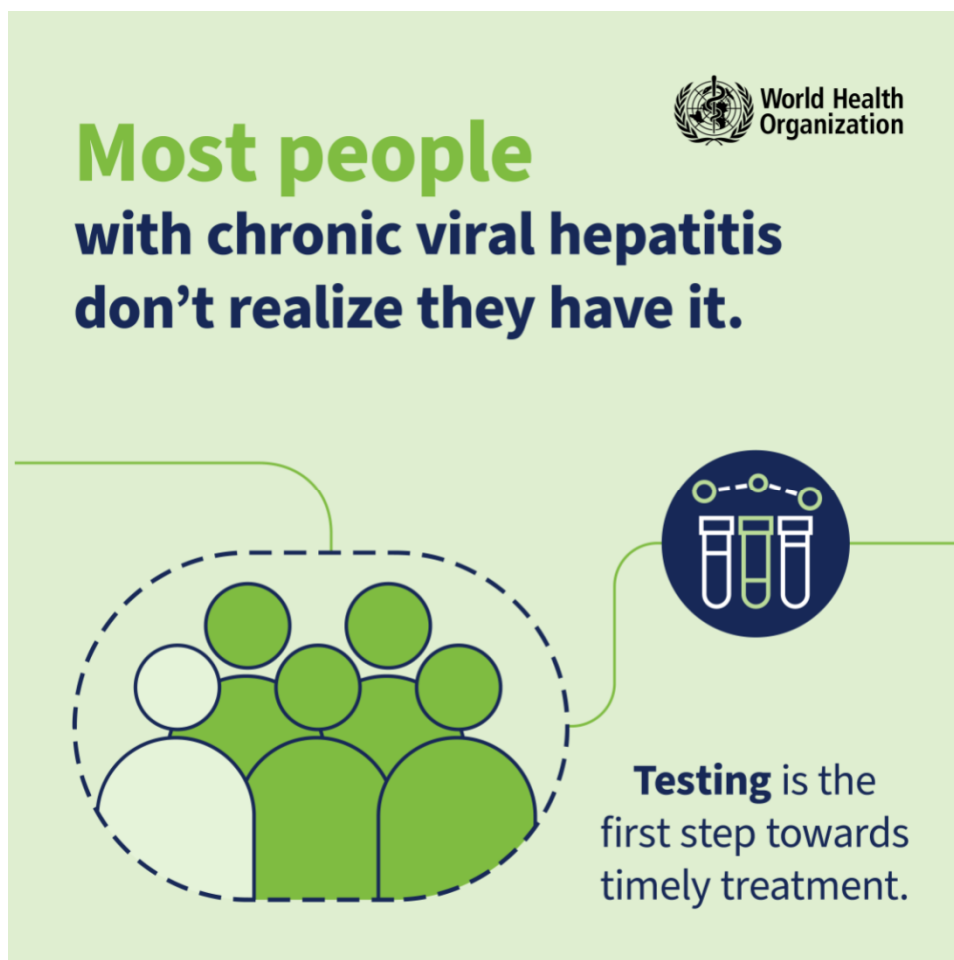

Svetski dan hepatitisa – “Zajednički do eliminacije virusnih hepatitisa”

(Hepatitis: Let's Break it Down)

Svetski dan hepatitisa, 28. jul, obeležava se pod sloganom „Zajednički do eliminacije virusnih hepatitisa” (*Hepatitis: Let's Break it Down*), i poziva na akciju kako bi se globalno uklonile finansijske, društvene i sistemske barijere – uključujući stigmatu – koje stoje na putu eliminacije hepatitisa i prevencije raka jetre. Slogan naglašava potrebu za povećanjem i integracijom usluga za hepatitis – vakcinacije, bezbednih praksi injektiranja i posebno testiranja i lečenja. Kampanja je podsetnik da moramo delovati sada kako bismo proširili pristup uslugama, integrisali zdravstvenu zaštitu i okončali hepatitis kao javnozdravstveni problem do 2030. godine.

Hronični hepatitisi B i C tiho uzrokuju oštećenje jetre i rak – uprkos tome što se mogu sprečiti, lečiti, a u slučaju hepatitisa C su izlečivi.

Globalna strategija Svetske zdravstvene organizacije (SZO) za hepatitis ima za cilj smanjenje novih hroničnih infekcija virusom hepatitisa B i C za 90% i smrtnih slučajeva za 65% između 2016. i 2030. godine. Eliminacija virusnog hepatitisa kao javnozdravstvenog problema zahteva da 90%

onih koji su inficirani bude dijagnostikovano i da 80% onih koji su dijagnostikovani dobije adekvatnu terapiju do 2030. godine.

Prema podacima SZO u 2022. godini samo 13% ljudi koji žive sa hroničnom infekcijom virusom hepatitisa B je bilo dijagnostikovano, a oko 3% je primalo antivirusnu terapiju. Takođe, 36% osoba sa hroničnim hepatitisom C je dijagnostikovano, a 20% je bilo lečeno. Ovi rezultati su znatno ispod globalnih ciljeva za lečenje. Međutim, oni ukazuju na blago, ali dosledno poboljšanje u dijagnostikovanju i pokrivenosti lečenjem od poslednjih procena za 2020. godinu. Konkretno, u 2022. godini dijagnostikovanje hepatitisa B je povećano sa 10% na 13%, a lečenje sa 2% na 3%, a dijagnoza hepatitisa C sa 21% na 36% i lečenje sa 13% na 20%.

Razmena pribora među osobama koje injektiraju droge činila je najveći udeo među novim hepatitis C infekcijama u svetu (44%) i Evropi (73%), dok nebezbedne medicinske i nemedicinske intervencije takođe predstavljaju značajan rizik i zahtevaju pažnju.

Poznavanje vašeg statusa je prvi korak ka zaustavljanju raka jetre

Većina osoba koje žive sa hepatitisom ne zna da su zaražene. Rana dijagnoza je prvi korak ka pristupu lečenju koje spasava život i sprečava rak jetre. Testiranje, posebno za osobe koje žive u endemskim regionima ili osobe sa većim rizikom, je ključno za okončanje hepatitisa.

Hepatitis je vodeći uzrok raka jetre i porasta smrtnih ishoda u svetu

Hronični virusni hepatitis B i C uzrokuju 1,3 miliona smrtnih slučajeva svake godine, uglavnom od raka jetre i ciroze. To je 3.500 smrtnih slučajeva svakog dana – uporedo sa tuberkulozom. Hepatitis B i C se šire tiho, sa 8.000 novih infekcija dnevno. Uprkos tome što se može sprečiti i lečiti, opterećenje bolešću nastavlja da raste, posebno u regionima sa ograničenim pristupom lečenju.

Može se sprečiti 2,8 miliona smrtnih slučajeva do 2030. godine – ali samo ako zemlje deluju sada.

Eliminacija virusnih hepatitisa je nadohvat ruke. Postoje vakcine, delotvorne terapije i dokazane intervencije za zaustavljanje prenosa. Na žalost, većina zaraženih osoba ostaje nedijagnostikovana dok se ne razviju komplikacije nelečene infekcije ili rak jetre. Napredak u odgovoru na virusne hepatitise zahteva nacionalnu posvećenost, pametna ulaganja i sisteme javnog zdravlja koji uključuju usluge u oblasti hepatitisa u primarnu zdravstvenu zaštitu. Ulaganje u blagovremenu dijagnozu i integrisanu zdravstvenu zaštitu usmerenu na ljude spasiće živote i zaustaviti rak jetre pre nego što nastane.

Svake godine na Svetski dan hepatitisa ukazuje se na značaj eliminacije virusnih hepatitisa radi sprečavanja smrtnih slučajeva i raka jetre. Preporuke su:

- Testirajte se na hepatitis B i C. Savetovanje i testiranje na virusne hepatitis B i C koje je besplatno, anonimno i bez lekarskog uputa, dostupno je tokom cele godine u svakom regionalnom/okružnom Institutu i Zavodu za javno zdravlje na teritoriji Republike Srbije.
- Vakcinišite novorođenčad prvom dozom vakcine protiv hepatitisa B u roku od 24 sata po rođenju.
- Saznajte činjenice i razgovarajte sa svojim lekarom o ranom testiranju i lečenju.
- Pomozite u zaustavljanju stigme deljenjem tačnih informacija.

Epidemiološki podaci u Republici Srbiji

U 2024. godini prijavljeno je 439 slučajeva virusnog hepatitisa B i C, što je 12% više slučajeva nego u prethodnoj godini (392), ali skoro dvostruko manje u poređenju sa 2016. godinom, kada je registrovan najveći broj slučajeva (842) u posmatranom desetogodišnjem periodu.

Tokom 2024. godine akutni hepatitis C registrovan je kod 102 osobe od kojih je jedna osoba umrla, dok je hronični hepatitis B registrovan kod 129 osoba. Hronični hepatitis C registrovan je kod 204 osobe (stopa notifikacije od 3 na 100.000 stanovnika), dok su dve osobe umrle.

Od početka 2025. godine zaključno sa 21. julom, ukupno je prijavljeno 139 slučajeva hepatitisa B i C. Najučestaliji su prijavljeni slučajevi sa dijagnozom hroničnog virusnog hepatitisa B - 67 slučajeva, a slede prijavljeni slučajevi sa dijagnozom hroničnog virusnog hepatitisa C - 57 slučajeva. Dvostruko je više muškaraca među dijagnostikovanim slučajevima. Od početka ove godine registrovano je pet smrtnih ishoda (dva od hroničnog hepatitisa B i tri od hroničnog hepatitisa C) kod osoba oba pola uzrasta 42-77 godina.

Izvor: <https://www.who.int/campaigns/world-hepatitis-day/2025>

<https://www.who.int/publications/i/item/9789240091672>